

ABONA ŞARTLARI

sayısı (20)

Yılığın 12 sayı olarak [240] kuruş

Mes'ul Müdür : NURİ UĞUR

52
ÇORUMLU

Çorum Halkevi Dil ve Edebiyat Şubesi Tarafından
Ayda Bir Çıkarılır

Kuruluşu : Nisan 1938

SAYI : 55

1 MAYIS 1945

Basıldığı yer : Çorum Vllâyet Basınevî

İÇİNDEKİLER

	Sahife
1 — 23 Nisan Ziya Ataman	1611
2 — Sıtmalılar hakkında Dr. Fazıl Erciyaş	1613
3 — Kiskançlık Bahri Miyak	1618
4 — Bektaşi duaları N. T.	1622
5 — Dağlar (Şiir) Ömer Çidemtepe	1626
6 — Çönklerden derlemeler Eşref Ertekin	1627
7 — Halkevimizde Nisan ayı çalışmaları	1634
8 — Vesikalar	

ÇORUMLU

Çorum Halkevi Dil ve Edebiyat Şubesi Tarafından
Ayda Bir Çıkarılır

Sayı : 55

1 Mayıs 1945 Kuruluşu: Nisan 1938

23 Nisan

ORTAOKUL MÜDÜRÜ
Ziya Ataman

Millî Egemenliğimizin 25 inci yıl dönümünü içten gelen coşkun bir sevinçle kutladık İçten gelen coşkun bir sevinçle, çünkü: 25 yıl önce uçuruma yuvarlanmakta olan bir devletin ve bu devletin sürüklediği ünlü bir milletin korkunç hali gösterimizin önünden silinmiş bir kâbus değildir. Bu kutsal gün: Hilâfet sarığının ve saltanat sorguçlarının örtfüğü haşmetli beyinsizlerin saltasından kurtulduğumuz gündür. Yüzlerce yıl afyonlanmış, efsunlanmış tereddi etmiş bu dimağlar, osmanlı milleti adıyla bir millet yaratmağa çalışırlarken mensup oldukları Türk milletini zulümle işkence ile canından yurdundan bezdirmiştir. O yurddanki içinde hiç bir şey türk değil hatta osmanlı değildir. Tramvay, reji, elektrik, banka, sigorta, toptancılık, komisyonculuk, gibi kazanç kaynakları yabancılara aitti. Fabrika kurmak, yol açmak gibi yurd işlerine gelince, bunlar kapitülasyon sahiplerinin hususi müsaadelerine bağlı imkânsızlıklardı. Bu sözde devletin elinden kurtulduğumuz bu büyük günü sevinçle, coşkunlukla kutlanmazda ne olur.

Sevinelim ve coşalım: bu gün, millî egemenlik meşalesinin Ankara kalesinin yalçın kayalarında akisler yankılandırarak cihain gözünü

kamaştırdığı günün mesut yıldönümüdür. İlk Millet Meclisi Reisi Mustafa Kemal Paşa, Millet Meclisinin büyük kürsüsünden bu gün haykırmişti; "Hakimiyet kayıtsız şartsız milletindir"

Bu gün Türk, padişahının kulu değil kendi kendinin sultanı olmuştur. Kendine buyruk olan türkün ilk işi de yurduna sahip olmak olmuştur. Sınırlarda, sınır dışında ve sınır içinde ve hakikatte savaştık, savaştık ve kazandık. Neticede yurdumuzun gerçekten sahibi olduk. Bu gün sınırlarımızın içinde her şey bizimdir: tüten her fabrika bacası türk gücünü, uzayan her karış demir yolu türk emeğinin eseridir. Artık düyünü umumiye bir mültezim insafsızlığı ile bütçemizin üzerine abanmamıştır. Bizi bize kırdıran rejî uğrunda artık her yıl binlerce kurban vermiyoruz. Dünyanın dört bucağı ölüm sefalet içinde inim inim inlerken kan nehirler halinde çağlarken biz tarihimizin mutlu bir gününü cennet yurdumuzda kutluyoruz. Bu nimete 25 yıl önce bu gün nail olmuştuk. Bu günün büyük yaratıcısı ilk Millet Meclisi reisi Mustafa Kemal Paşanın, Türkiye Cumhuriyetinin ilk Cumhuriyet Başkanı Gazinin ve Türk Milletinin Ebedî Şefi Atatürkün ulu hatırası önünde minnetle eğilirken, dahi şefimiz eşsiz kahraman aziz İnönü'ye minnet ve şükranlar.

Sıtma Hakkında

Dr. Fazıl Erciyaş

Sıtmanın ferdi ve içtimai büyük zararlarını önlemek sıtmayı ortadan kaldırmak için yüksek sağlık ve sosyal yardım bakanlığımız tarafından sıtmaya karşı mücadeleye girişmiş bulunuyoruz. Mücadele ettiğimiz bu düşmanı iyice tanımak için sıtmadan biraz bahsedelim)

Sıtma savaşı münasebetile şimdiye kadar bir çok vesilelerle sıtmadan bahsedilmiştir. Buna rağmen meyaneye gelen bir çok hastaların kollarında veya boyunlarında sıtma için ip bağlamış olduklarını ve bazı kimselerde ham meyva yemekle sıtma olacağı kanaati hâla silinmemiş olduğunda bizzat görmekteyim.

Daha evveleride sıtmanın fena havalardan, bataklıklardaki fena kokulu gazlardan olduğu kanaati mevcut idi. Sıtmanın geçmesi için divarlara çivi çakmak, konyak içinde sarımsak yutmak gibi bazı zihniyetlerinde mevcut olduğu sıtmayı henüz temamilen öğrenemediğimize delirdir.

Sıtmanın sirayeti hastadan hastaya doğrudan doğruya olmayıp bir sıtmalıdan diğer sıtmalıya sivrisinekler vasıtasile olur. Sıtma amilini havi bir sivrisinek hasta olmayan bir şahsı ısırıldıktan 1 — 3 hafta içinde hastalık kendisini gösterir.

Hastalık ekseriya yüksük ateş nöbetlerle başlar. Nöbetler hemen günün aynı saatlerinde 10 — 15 arasında gelir evela şiddetli bir titreme başlar hasta soluktur. Kendisinde halsizlik hisseder. Cilt soğuk nabız süratlidir. Ateş 39 — 40 dereceye hatta 41 dereceye yükselir. bir saat süren titremeden sonra cilt ısımmıya başlar. Hastanın yanakları kızarır hastada bas ve bel ağrıları vardır. Dalakta tabii den büyüktür. Sol kaburgalar altında büyüklüğü ele gelir. Bazan hastanın dudagında (Herpes) uçuk çıkar.

Bu ateş yükselişleri kanda sıtma plasmodilerinin tekâmül devrelerini tamamlayıp çoğalmak üzere parçalandıkları sırada, yeni husule gelen genç plasmodilerin kana dökülmesiyle başlar. Ateş en yüksek haddini bulduktan sonra tekrar inmiye başlar. Bu inişte, şiddetli terleme ile müterafiktir. Bu şekilde bir sıtma nöbeti tamamlanmış olur. Saf sıtma nöbetleri bazen gün aşırı yani bir gün gelir bir gün gelmez bunlara tersiyana sıtması derler, İkinci neviler nöbet aralarında iki gün fasıla verir bunlara Kuvartana sıtması derler. Diğer üçüncü nevide nöbet, ateş gayri muntazam, ağır sekildedir. Bunada Tropika sıtması derler.

Nöbetlerin bu klasik şekilleri ekseriya bozular. Meselâ; tersiyana nev'inden gün aşırı nöbet gelmesi lâüimken sivrisinekler üst üste günlerde müteaddit defa ısırılmışlarsa o zaman fasilasız her gün nöbetler gelir yarım ve gayri kâfi yapılan tedavilerle de nöbet şekilleri değişir. Hastalık kendini gizler ve başka hastalıkları taklit eder.

Sıtmayı husule getiren sıtma plasmodisinden bahşedelim bu sıtma plasmodilerinin de yek diğerlerinden az farklı üç şekli vardır. Tersiyana sıtmasının âroili plasmodium vivax, kuvartana sıtmasının âmili plasmodium malaria, Tropika sıtmasının âmilide plasmodium innoculatum dır.

Sıtma plasmodisini insandan insana naklederek hastalığın sirayetine vesile olan sivrisineklerin anofel cinsidir. Diğer (Culex) küleks cinsi sivri sinekler vasıta olmazlar.

Plasmodilerin devri bir tekâmül safhaları vardır. Bu tekâmül safhasının bir kısmında anofel cinsi sivrisineklerin vücudunda geçer şimdi misal salark tersiyana nevsinin tekâmül ve neşvü nüma devrelerini gözden geçirelim.

Tekâmül devresinin bir kısmı insanın kanında diğer kısmında sivrisinikte neşvünüma devreleri vardır. Nöbet esnasında kana dökülen dişi ve erkek gametler bir sükün devresi geçirdikten sonra kırmızı küreyvelere vasil olurlar. Al yuvarlakcığın içinde küçük plasmodi halkası teşkil eder böyür, büyük kalka olur ve daha sonra kâhil plasmodisi olur ve sonra parçalanma şeklini alır. Al yuvarlak artık harap olmuş parçalanmıştır. Merozoide halinde parçalanır. Dişi ve erkek

gametler kana dökülür dişi gametler, insanda tekrar devrini yapar. Bu cirss'z devredir. Cinsli düvre ancak sivrisineğin vücudunda tamamlanır. Çünkü bu tekâmüle ancak anofel cins sivrisineklerin bünyü ve derece'i hararet derecesi elverişlidir.

Vasıta olan sivri sinekler, sivri sineklerin anofel cinsidir. Anofel ve küleksleri birbirinde ayırmak pek zor değildir.

Evvela anofel yumurtaları ayrı ayrı bulunurlar. Külekslerin yumurtaları ise hemen toplu bir halde bulunurlar. Anofelin sürfeleri su sathına mail olarak su içinde bulunur. Anofel sivrisineğin vücudu düzdür. Ve konduğu satha kırkbeş derecelik bir meyil ile konar. Küleksin vücudu göğüs ve batın kısmı bir zaviye teşkil eder. Bir kamburu vardır. Ve konduğu divara veya her hangi bir satha hemen muvazi olarak konar. Anofelin kanatlarında benekler vardır. Küleksin ise kanatları düzdür. Bir de başlarındaki hortum ve his uzuvlarında farklar vardır. Anofelde bunlar hemen aynı uzunlukta diğerlerinde ise çok farklıdır.

KORUNMAK

Hastalığı nakleden sineklerin ısırmasından kaçınmakla olur ki meselâ: geceleri açıkda yatmamak lâzımdır. Bunun için cibinlik kullanılmalıdır. Cibinlik sineklerden temamilen koruna bilecek şekilde olmalıdır. Küçük deliklerinin bir mil milimetreden fazla olmaması lazımdır. Daha fazla geniş delikli tüllerden ufak sinekler girebilirler. Birde cibinlik'in kenarları altları kalın bezden yapılmalıdır. Uyurken cibinlige temas edecek el ve ayak'ın hariçten sineklerin butül üzerinden ısırmasilede hastalığı geçmesi mümgün olur. Onun için etek kısımların kalın bezden yapılması güzelce yatak kenarlarına sıkıştırılması lazımdır. Pençerelerden bazılarında ince delikli pençere teli koymalı pençere açılmak lazımgeldiği zaman bu telli pençerelerin açılması lazımdır. telyerine iki kat tül bezide konulabilir. Kışla, Mektep Hastane gibi yerlerde hatta tirenlerde de açılacak pencerelerin daima tel kafesli olması muvafıkdır.

Birde sinekleri kaçırmak için onların sevmedikleri ağır kokuları da kullanmak kabildir. Okalipütüs, Karenfil, Kâfur gibi ağır

kokuları vücuda sürmek pek pratik değildir. Zar ve pistir. Fakat asit fenik krezil gibi maddeleri helanın ve diğer munasip yerlerin köşelerine koymak muvafık olur. Birde sinekleri öldüren filitleri kullanmak muvafıktır. Halen piyasadaki filitler istenilen şekilde randuman veremezler. Filit yapılacak odanın her tarafı güzelce kapaltılır. Eyi bir filit'in beş dakikada sinekleri öldürmesi lazımdır. Filit odada göz yaşartıncaya kadar sıkılmalıdır yarım saat veya bir saat sonra kapu açılır derhal ölen sinekler süpürülür bunların arasında ölmeyen bir kısım sinekler de baygın haldedir. Onun için süpürülüp toplanan sinekler derhal yakılmalıdır. Saman ve tezek gibi şeylerle tütsülemekte yapılırsada pek tavsiye edilemez.

Güzel bir filit yapmak için tavsiye edilecek husuşi bir formül söylüyorum. Bu filit tarifine uygun şekilde yapılacak olursa sineklerden mada pire ve tahta kuruları da bundan müteessir olur kısmen ölür bir kısmında bayılırlar. Bir kilo filit için bir gram asitfinik, on gram trebentin ruhu içinde eritilir. diğer bir kiloluk şişeye de gaz (petrol) konur, ve bu gazın içine eriyebildiği kadar naftalin ilâve edilir, çalkanır, Kullanılacağı zaman birinci mahlûl ikinci mahlûlün içine konur çalkanır ve filit tulumdasına yarı yarıya doldurulur.

D. D. T. isimli Amerikalıların hazırladığı bir formül vardır ki buda filit gibi püskürtmek suretile kullanılır. Sinekleri ve sineklerden gayri bütün haşaratıda derhal öldürecek kudrettedir. Bu madde de kimyakerlerimizden Nami Sertoğlu tarafından Refik Saydam Hıfzıssıhha Enstitüsünde hazırlanmakta ve imal edilmektedir.

Korunma sırasında ilaçla korunmadanda bahsedebiliriz. Günde bir kinin almak ve üç günde birde günde dört kinin almak usulü vardır. Fakat bu suretle vücudun kinine alışmasında mevzubahstir. Üç günde bir yarım atebrin almakta aynı işi görür. Bu suretle sıtmadan şahsi, korunmadan bahsettik. Birde ümumi korunma vardır ki bu sıtmayı taşıyan sivri sinekleri imha etmek ve sıtmalı hastaları tedavi ederek sineklerin sıtma alacak membalarımızda tüketmek lazımdır. Her ikisi için yurdumuzda ümumi bir mücadeleye başlamış bulunuyoruz. Bu mücadelede rolün büyük bir kısmında halkımıza düşer. Eğer her sıtmalı hasta tedavisine dikkat eder ve kendini tedavi

ettirirse sivri sinekler zıtmalı hasta, yani sıtma membaı bulamıyacaklarından bastalık kendi kendine sönmüş olur. Sıtma ilacı gerek eczanelerde ve gerek hastanelerimizde bol miktarda mevcuttur. Hastanemiz dahiliye polikliniğine gelen sıtmalı hastalara meccanen atabrin vermekteyiz. Diğer bütün sıhhi müesseselerdede aynı şekilde hareket edilmektedir. Kendini ve memlektini seven her sıtmalı da kendini tam olarak tedavi ettirmelidir. Atebrin kinin gibi acı değildir. Kulak çınlaması yoktur. Çocuklar kolayca alabilirler yalnız bazı hastalarda geçici bir sarılık yapabilir. Buda kendiliğinden zail olur.

Umumi mücadelede sineklerin üredikleri durgun suları yok etmek mümkün değilse buralara mazot dökmek lazımdır. Mazot suyun sathında ince bir tabaka halinde halinde yayılır ve su sathından nefes alacak su içindeki sivri sinek süfreleri hava alamıyacaklarından ölürler. Evlerdeki, zebze bahçelerindeki havuzların suyunun haftada bir gün boşaltılıp tamamen suyun değişmesi lazımdır. Kullanılmayan bostan kuyularının kapatılması, çeşme ayaklarında, bahçe sulama su arkalarında, çeltik tarlalarında, kum ve taş ocaklarında durgun su kalmasına mani olacak yollar açılması lazımdır. Yol açılması mümkün olmayan durgun sulara mazot dökülecekse her metre kare için bir kaşık mazot kâfidir.

Bataklık arazide suyu çekmek için kanallar açmak sivrisine yurmurtalarını yiyen bazı balıklar üretmek, bataklık araziye fazla su çeken fıstık, okalıptüs gibi ağaçlar dikmekte faydalıdır.

Kıskançlık

Bahri Miyak

— 54 üncü sayıdan artan —

Bu imâlî sözler Ferdane'nin esasen pek uçucu olan neşesinin üzerinden bir sünger gibi geçti. Ruziye fıkırdadı ve bakışları bir an kadeh çınlamaları duyulan kaysı gölgesine takıldı. Üsük farketmemiş göründü. Hacı ağanın ise çoktan ağzı yayılmış, sözleri ipten saptan kurtulmuştu. Fakat ne ehemmiyeti vardı, Zaten Üsük bu bunağı dinlemiyordu ki; o, ardına kadar açtığı içinin pencerelerine abanmış hatıralarında kendisini ve Ruziye'yi seyrediyordu.

Kürenin közündeki çevrilen culuk germeci midelere mesaj gönderiyor. Üsük'le Hacı Ağa'nın sözümona aparatiflerini bitirmeleri bekleniyordu. Kezik, ağarmağa ağırlaşmağa başlıyan pekmezi ağırlaşmış bir tempo ile döğmeğe devam ediyor, Halime udunun telleriyle oynuyor, Güldane ve Reyhane üvey annelerinin fıkırdayışlarını iğneleyen maniler söylüyorlardı.

Fıkır fıkır ne glüyon
Kırılıyon dökülüyön
Yeter artık cilve edâ
Sevildiğini biliyön

Ferdane, yaralı fakat mağrur, rakibesini omursamaz, tehlikeyi mühimsemez görünmek istiyor,

Halime, parmaklarıyla tellerini okşamakta olduğu sazı kucagina yerleştirdi. sıgaradan ve içkiden çatallaşmış sesiyle yaptığı,, şan,, a udun gevşek ve sarkık ahengiyle akompanye ederek, ortalığa bir mey hane şarkısının oynak nğamelerini dökmeğe başladı.

Bu kıskırtıcı hava Ruziye'nin kalçaları, beli ve göksü üzerinde istekli kıvrılmalar, bükülmeler suretinde gezindi.

Etraftan yükselen teşvik edici sözler Ruziye'nin esasen pek mukamemetsiz olan çekinme duygularını da alıp götürdü. Süzgün ve manalı gözlerle Üsüğü bir müddet süzdükten sonra dişi bir sülün gibi alımlı, ortaya süzüldü. Kınalı parmakların taçlandırdığı kâfur eller, gümüş sakları andıran kolların nihayetinde yükseldiler. Baş, edâli bir silkinişle sol omuza yastandı. Eller, sazın kıvrak ahengine tempo tutan kınalı parmaklarıyla başın üzerinde büyüleyici hareketlerle kıvramağa başladılar. Ayaklar, gül topukları dışarda bırakan terlikleriyle güverçin kanatları gibi çırpındılar, Bel, kalça, çekici, sürükleyici, kıvrılışlar ve kıvrınışlarla ortalığa bir şehvet havası döküyordu. Göğüs bir çağlıyanın coşkun suları gibi ürperdi.

Artık baş, arkaya atılmış, vücüt binbir sihirle bir kızıl şal gibi dalgalanıyordu. Gözler büsbütün büzülmüş, ince yaşmak kaymıştı. Arzu ve gençlik ateşiyle büsbütün pembeleşen yanaklar beğenilmenin, istenilmenin, gıpta edilmenin ve nihayet hasma meydan okumanın haziyle yanıyordu.

Tül yazmadan kurtulan örgüler omuzlarda oynuyor, kabaran eteklerin örtemediği dizler nazla bükülüyor, kıvrılıyor.

Ferdane, küre başında, bir mermer gibi donup kalmıştı. Yüzü, eski bir firesk kadar renksiz ve solgundu. Şakakları zokluyor, gözleri kararıyordu. Damarlarından kanın geçtiğini hissediyor gibiydi. Artık hiç bir şey görmüyordu. Yalnız dönen kıvrılan, titreyen ve kıvranan bir gölge, bir yılan gölge... İşte hepsi bu kadar... Sanki ağaçlar, duvarlar bütün mevcudat da bu hayaletle birlikte dönüyor, sallanıyor ve birbirine karışan renkler gibi manasızlaşıyordu, Bir rüya aleminde, bir kâbus içinde sanılırdı.

Parmakları bir ihtilaçla « saplı » yı sıkı.

Ruziye, halâ, rüzgâra tutulmuş bir yaprak, çiçekten çiçeğe konan

bir kelebek gibi, alımlı, ahenkli, seyredenlerin içinde arzu fırtınaları koparak fattan raksına devam ediyordu.

Göksünün düğmeleri çözülmüş, saçları çıldırtıcı bir perişanlıkla omuzlarının etrafında oynayıyordu.

Bel bir kamış gibi büküldü. büküldü, büküldü... Şimdi göksünün duygularla ürperen taze yuvârlaklığı büsbütün hissediliyor, canlı varlıklarmış gibi titreşiyordu. Kalçalar bir antik vazo estetiğiyle aşağıya doğru süzülüyor, kollar başın üzerinde esrarlı helezonlar ciziyordu. Ferdanenin, Üsük'ü elinden alan o « soğuk avrat » ın önündeydi, gözleri karşısındakine hakimiyetini ve üstünlüğünü anlatan bir mana ile parlıyordu.

Üsük, masaya dayanmış, dalgın, bu dalgalanışı seyrediyor. Hacı ağa çoktan sızmıştı.

Ferdanenin gözleri camlaşmıştı. Asabiyetle " saplı ,, yı sıktı. Eli titriyordu. Dudaklarının rengi uçmuş burunun kanatları kinle açılmıştı. Gözleri birden büyüdü, büyüdü... Ve kaynamakta olan çay kazanının içinden hızla çektiği pekmez dolu " saplı ,, yı Ruziyenin mağrur yüzüne savurdu.

Keskin bir çığlık havayı yırtarak ağaçların dallarını hisirdatti. Ve damlara sürünerek gecenin sessizliğine yayıldı. Saz, şarkı, el şakırtıları, hepsi, hepsi durdu. Şimdi gecenin sükûtuna bu müthiş çığlık hakimdi. Ruziye, yuvarlandı ve ızdırpla kıvrılarak haykırmağa başladı. Kuvvetli lüks ışığına rağmen ümitsiz karanlıklar içindeydi. Henüz ışığın yaratılmadığı, dünyanın ilk günlerindeki insafsız ve deliksiz karanlık!...

Üsük, bu beklenmedik facianın verdiği şaşkınlıkla bir an durakladı, sonra bir yay gibi yerinden fırlayarak Ruziye'yi kolları arasına aldı.

Feci bir hal almış, bir an evel onu aşkan çıldırtan bu çehre, mumdandırmış gibi sarkın bu kollar ve bacaklar hülâsa çöken bir saadetin yıkıntıları görünüşünde idi.

Ferdane, Sapsarı, dimdik, düşmemek için ocağın kenarına tutuularak, fakat intikamın hazziyle mest, hançer ucu gibi delici gözlerle Üsük'e, ve kollarındaki gururun feci enkazına bakıyor. Hacı Ağa, çığlıklarla uyanmış, fakat içkinin bir hamur çanağına çevirdiği bunak zihni, faciayı kavramıyarak şaşkın şaşkın bakıyor.

Üsük, çıldırdı, Bunak ihtyar şiddetli heyecanlar yüzünden tutulduğu felçle bir pencere kenarına mahkûm oldu.

Ruziye, gözlerinin karanlığı arkasında mazisini yaşıyor ve tekrarlıyor. Zavallı Ferdane.....

Bektaşî Duaları

Altmış yıl önce yazılmış bir bektâşî babası cönkünden derlediğimiz Gülbank, Tercüman, nutuk başlıkları altındaki türkçe duaları folklor bakımından yararlı bulduğumuzdan aşığıya yazıyoruz.

N. T.

*
**

LOKMA TERCÜMANI

Bismi şâh! Evvel Allah diyelim, kadim Allah diyelim, geldi Ali sofrası yâ şâh diyelim, şâh versin biz yiyelim, Evliya keremine, comertler, gerçek erenler demine Allah! Eyvallah, hu, Dost.

SOFRA GÜLBANKİ

Allah Allah bu gitti ganisi gele, Hak berekât vere, yiyenler nur ola, pişirip kurtaran derviş derdmenlerin hak erenler destgiri ve destgirimiz ola, oniki imam on dört masumu pak efendilerimizin babı saadetlerinde nasiblerimiz gani ola, Ücler, Yediler, Kırklar, Gülbanki Muhammedi, Nuri Nebi, Keremi Ali, birimiz hünkâr Hacı Bektaşî Veli, Cümle pirlar ve comertler ve gerçek erenler demine hû

ÇIRAĞ GÜLBANKİ

Allah Allah akşamlar hayrola, hayırlar fethola, şerler defola 12 imamın himmeti üstümüzde hazır ve nazır ola, Erenler bizi oniki imamın katarından ayırmaya, nefsimiz rub, nutkumuz can ola, hak erenler gözcümüz ve bekçimiz ola, muratlarımız hasıl, niyazlarımız kabul ola, Nuri Nebi, Keremi Ali, pirimiz Hünkâr Hacı Bektaşî Veli, hazır. gayip, zahir ve batın gerçeğe hû

ÇIRAĞ UYANDIRMA TERCÜMANI

Bismi şâh Allah dost! Himmet erenler! aşıklar, sadıklar, uyanıklar ve sâkinanı ayini cem, Erenlerin gül cemâline aşk olsun, ber cemâli Muhammet, kemâli şâh Hüseyin, Ali, bülent selevât Allah eyvallah hû dost.

ÇIRAĞ TERCÜMANI

Bismi şâh çırağı dervişan, fahri dervişan zuhuri imân, küşade meydan, karunu evliya kuvveti aptalân gerçek erenler demine hû Allah dost.

GÜLBÂNK

Alla Allah vakitler hayrola, hayırlar fethola, şerler defola, münkir münafık mat ola, er hak Muhammet Ali halimizce ola, er hak kardeşlerimiz postunda daim ola, yûf münkire, lânet yezide, rahmet mümine, gerçek erenler demine, Seyyit Ali Sultan demine hû, eyvallah dost.

ŞERBET TERCÜMANI

Allah Allah! Aşk olsun içene rahmet olsun göçene hazreti imam Hasan Ali'ye hazreti imâm Hüseyin Veliye gittiği yer gam görmeye, erenler kerem eyleye Allah, eyvallah, hû, dost.

SUFRA GÜLBANGİ

Şipir şipir mürşidi rehber, sundular kevser elhamdülillah, sufra Alinin, himmet Velinin, şöret dinin elhamdulillah. Muhammet güldür, pirim büllüldür, Cümlemiz kuldur elhamdülillah. Haktır Muhammet, olmuşuz ümmet, bulmuşuz rifat elhamdülillâh. Bu kulun zikri, elfakri-fahri, bu demin şükrü elhamdülillâh. Nuri Nebi, keremi Ali, pirimiz hünkâr Hacı Bektaşî Veli. Gerçekler demine hu.

TIRAŞ TERCÜMANI

Tıraş olduk bulduk sefa, ehli beyt hanedanına kıl vefa, geldi hak-
tan ayeti muhallekin, avın için tıraş oldu Muhammet Mustafa berce-
mâl, Muhammet Kemâl.

DÖRT KAPU SELÂMI

Esselâm ey nuri şeriat erenleri, esselâm ey piri tarikat erenleri,
esselâm ey nuru marifet erenleri, esselâm ey nuru hakikat erenleri?

NUTKU REHBER

Hak huzuruna, Muhammet Ali divanına kurban götürdüm. İkrâr
vermesine havâlet varmı dı? Hak görmüş, hak bilmiş, hakkını hak-
tan talep eder, Allah Allah.

SANCAK, MERSİYE SELÂSI

Ya Allâh, Ya muhammet, ya Âli ve sallialâ Muhammet nesli Ali
ve Ali Âli Muhammet Ali, Yuf münkire, lağnet yezide, rahmet mü'mine
nuru Nebi, Keremi Ali, pirimiz Hünkâr Hacı Bektaşî Veli gerçekler
demine hu diyelim hu.

TİĞİ BENT TERCÜMANI

Hizmet merdane bent ettim dil bendini, küşade kılmışam nefsim
dost pendini, rehber ile pire ettik iktida takdı selman boynuma tiğ
bendimi, ber cemali Muhammet Kemâl şah Hüseyin Ali Bülent selevat
Allah eyvallah hu dost.

KAMBERİYE TERCÜMANI

Nişan verdim sana kanber Aliden, erenler hadimi şahî Veliden,
kuşandım ben anı pirim elinden, bercemâli muhammet, kamali şah
Hüseyin Ali bülent selevat Allah eyvallah, hu dost.

TESLİM TERCÜMANI

Erenler erkânı oldu imanım. Kalmadı gönlümde şek ve gümanım
Takup teslim olup hakka hem işe, erenler yolunda fedadır canım. Hu,
eyvallah dost.

HIRKATERCÜMANI

Hırkayı hakikat, hulâsai tarikat, Ali abadan oldu bize emanet,
destur ya şahî vilâyet hu, eyvallah dost

TAÇ NİYAZI TERCÜMANI

Allah Allah erenler dergahında ben kemter yüzüm hâk eylerim.
Hâk yerine kaygnsuzdan geydik tacı izzeti Allah eyvallah dost.

TENNURE TERCÜMANI

Allah Allah erenler aşkına, serü pa ve brehne geldim. Erenler mey-
danına giyüp tennuru çeşmim etmeğe nur. Boyun verdim, bu erkân
ıranına Allah eyvallah hu dost.

DOLAK TERCÜMANI

Derki bendim bent edip dolağım bendini, men dara çektim. İste-
rim güş edem pir pendini, her gedâ egilmeğe geldi şah eşğine, mer-
hamet destine teslim eyledim, ben kendimi Allah eyvallah hu dost.

EŞİK TERCÜMANI

Eşğine koymuşum ben canü-ser tâ vücûdum saf ola hem çu zer.
Budur niyazım ben fakire kıl nazar, Allah eyvallah dost.

TERCÜMANI MENKÜŞ

Bismi şah gezme alemde olma serseri, canı dilden ol muhibbi hay-
deri güşü menkûş eyleyüp gulâm cl erenler şahına, ol Ali Murtaza-
nın kanberinin kanberi ber cemâli Muhammet kemâli şah Hüseyin Ali
Bülent selevat, Allah eyvallah dost.

MEYDAN TERCÜMANI

Allah dost Hazır, kaip, batın, zahir, ayini cem erenlerinin gül ce-
mâllerine aşk olsun Allah eyvallah hu dost.

DAĞLAR

Dumanlı başları göklere ermiş,
Yedi renk üstüne hareli dağlar.
Kaynaklı göksüne halıyı sermiş,
Bahara yüzünü sürelî dağlar.

Güneşin rengini kendine çekmiş,
Sanki her yanına çiçekler ekmiş,
Çiçekler bağına bin koku dökmüş,
Ezelden ebede sıralı dağlar.

İçini boşaltsan ovalar erir,
Kuşların sussa da rüzgâr söylenir,
Korkunç uğultular yankılar verir,
Bu eşsiz hayata ereli dağlar.

Derdin çağladıkça gözün yaşında,
Savarsın derdini yazın başında,
Bulutlar eğilir senin karşında,
Bağrını rüzgâra vereli dağlar.

1 B. 401 - Ömer Çidemtepe
Ortaokul - Çorum

Cönklerden Derlemeier :

(Bektâşi Nefes Ve Şiirlerinden)

Derleyen : Eşref ERTEKİN

Nihani Baba

Ey münevver Cemali mazheri nuri ali
Dest verüp damanına ta ezel dedik beli
Du cihanın ahiri ve hem oldur evveli
Şanına nazil oluptur lâfeta illa ali

Medet ey sırrı murtaza şiri hak nakdi Âli
Kutbül aktap kutbül ekber Hacı bektâşi veli

Kerameti zahir oldu ibni ibrahimi sani
Hakikatte Bürhanile hel eta alel insani
Evliyanın serdari Ebbiyanın bürhanı
Eşiğinde baş koyanlar feda eyledi canı

Medet ey sırrı murtaza şiri hak nakdi ali
Kutbül aktap kutbül ekber Hacı bektâşi veli

Batınının batını eyledi zahir nûma
Ruzü Şep mü'münlerin fikri zikri daima
Aleme batın yüzünden eyleyüp arzu sema
Elli yedi bin züvvari dediler hak rehuüma

Medet ay sırrı murtaza şiri hak nakti ali
Kutbül aktap kutbel ekber hacı bektâşi veli

Bir ismin hünkâr çağırdup aleme oldun nazır
Binüp ol cansız hacere emrine oldu muntazır
Cümle arş ehli melâik saf bağlayup durdu hazır
Dediler safa geldin ey ibni resuli lânazır

Medet ey sırrı murtaza şiri hak nakdi Ali
Kutbül aktap kutbül ekber hacı beктаşı veli

Erişüp dostuna oldem danıştı bin bir kelam
Dedi ya beктаşı senindir mesnedi kutbül alem
Arşı muallaya baktı yazılmış levhi kalem
Girdi gögercin donuna verdi erlere selam

Medet ey sırrı murtaza şiri hak nakti ali
Kutbül aktap kutbül ekber hacı beктаşı veli

Muhammet Musfafa sırrı Ali yel murtaza hakkı
Hatice Fatma pinti Hasan hulkı Riza Hakkı
Şhideyni saideyni Hüseyin kerbela hakkı
Ali Zeynal âbâ bakır imam Cafer Riza hakkı

Medet ey sırrı murtaza şiri hak nakdi Ali
Kutbül aktap kutbül ekber hacı beктаşı veli

Nesli kâzım Ali Riza şahi horasan piri
Tak dinim naki imanım taci serim askeri
Mehdiyi ahir zemandır mü'münlerin rehberi
Eşiğinde bir gedadır bu (Nihni) kemteri

Medet ey sırrı murtaza şiri hak nakti Ali
Kutbül aktap kutbül ekber hacı beктаşı veli

(Mersiyei Nihani) 1

Ey havali geldi Muharrem titirer arşi zemin
Yasü matem mü'minine çün dedi cibril emin

Düştü şehit kerbelade ol emirel mü'minin
Nice kıydın ehli beyte sen yezidi hainin

Ey hayasız amrû nahsi şimri mel'un eyleim
Elâ lanetullahi alâl kavmizzalimin

Kurretil ayni Muhammet ol Hüseyini ba safa
Cihânda görmüş değildir kimseler böyle cefa

Ruzü mahşerde sorunca cediti pâkin Mustafa
Ne cevap verin acep ey havariç bi vefa

Ey hayasız amrû nahsi şimri melun ey lâin
Elâletullahi alel kavmizzalimin

Kerbelâde şehit düştü yetmiş iki mehpâreler
Ah edüp arşü semavat döküldü seyyareler

Ruzi mahşerde dahi çıkmaz sineden yareler
Lâneti hak sizlere buyurdu yüzü kareler

Ey kayasız amrû nahsi şimri melun ey lâin
Elâ lanetullahi alel kavmizzalimin

Name yazup küfeden ahdi eman gönderdiniz
Biz Muhammet ümmetiyyiz deyü dava kıldınız

Sonra dönüp evladına kastı garâz oldınız
Uryan büryan zevcejerin deveye bindirdiniz

Ey hayasız amrû nahsi şimri melun ey lâin
Elâ lanetullahi alel kavmizzalimin

(1) Bu iki peктаşı şiri hususu elde bulunan bir Cönkten derlenmiştir.

Murtazanın nuri ayni mustafaın hürmeti
Bir içim su vermeyüben etmediniz şefkati

Haşaki sizler olasız ol hazretin ümmeti
Evveline ahirine hak buyurdu lâneti

Ey hayasız amrü nahis şimri melun ey lâin
Ela lanetullahi alel kavmizzalimin

Korkmadınız ol hüdadın hakkın ası kulları
Hâke yeks an ettiniz bunce teşne dilleri

Ey (nihani) lânet eyle eyle beyt duşmanına
Şamiyani bed likalar ol yezidin canına

Niçe kanlar döktüler kerbelâ meydanına
Lânetullahi aleyhim hak buyurdu şanına

Fy hayasız amrü nahsi şimri melun ey lâin
Elâ lanetullahi alel kaymizzalimin.

(Viraniye ait büyük bir mersiye) (1)

Dinle sözü mü canile ey yari peygamber
Âli aliden dem urayım ber hüceci defter

Ger sen derisen canı cihan kimdir a birader
Deyeyim sana ben tut kulağını seraser

Hasan Hüseyin zeynalaba bakiri cafer
Kâzım Rıza taki naki mehdi'i asker

Her kimki diler vermeğe âlemde şugle
Nefsini kesüp gayretile uymaya cehle

Tahkık olan aşıklar her giz edemi öyle
Bize ezeli şahi cihan der bunu böyle

Hasan Hüseyin Zeynalaba bakiri cafer
Kâzım Rıza taki naki mehdi'i asker

Hayfolâ sana sen düşesin nahalef
Tevhidi Arife ve gâve gelüptür alef

Has olan dilimizçin safolmaya şeref
Böyle buyurduya zümrei şahi necef

Hasan Hüseyin zeynalaba bakiri cafer
Kâzım Rıza taki naki mehdi'i asker

Her kim âle güvâh olup oldu sait
Farzdır anaki hariciden ola bait

Kastı âledenlere ser leşker idi lânet yezit
Her biri bir halile ki oldu şehit

Hasan Hüseyin zeynalaba bakiri cafer
Kâzım Rıza taki naki mehdiyi asker

Sendahi edüp lâneti sad bari yezidân
Var Ârif isen müşkülünü bir usluya dan

Ko yoluna aşkının başla bin can
Üç âli Ali koydu bunu ayini erkan

Hasan Hüseyin zeynalaba bakiri cafer
Kâzım Rıza taki nrki mehdiyi asker

(1) Virani Baba Hacı Bektaşî Veli Halifelerindendir. Ayrıca birde bektaşiliğe dair eseri vardır.

Çün mührü ali cani dile kalu belaidir
Aşıkları aşık edeli lem yezelidir

Canana ener can verirsen yoludur
Maksudunu iste sen âli alidir

Hasan Hüseyin zeynalaba bakırı cafer
Kâzım Riza taki naki mehdiyi asker

Gel ister isen lutfile mahşerde şafâat
Dinle edep et ta erişe sana hidâyet

Fakrol kamudan el çeküp eyle feragat
Ağmalığı ko aç gözün üş nesli vilâyet

Hasan Hüseyin zeynalaba bakırı cafer
Kâzım Riza taki naki mehdiyi asker

Suoma elini nesneye dünyada rizasız
Ta geçesin sıratı sen havfü hatasız

Niçün olasın adem iken uğru hazasız
Bir gevher imiş bu on iki zümre behasız

Hasan Hüseyin zeynelaba bakırı cafer
Kâzım Riza taki naki mehdiyi asker

Döndürme yüzün mü'mün isen âli abaden
Fahrol yürü çıkma köhne abaden

Evlâdı Ali fahroluben geçti kabaden
Levlâke lema bunlar şanına indi hudâden

Hasan Hüseyin zeynalaba bakırı cafer
Kâzım taki naki Riza mehdiyi asger

Âlemde dilâ kimki eder bunları maksud
Bildi kim imiş cümleye üş sâcidi mescud

Meyletme sakın dünyeye aldar seni merdut
Âpdal olana âli ali oldu çü mabut

Hasan Hüseyin zeynalaba bakırı cafer
Kâzım Riza taki naki mehdiyi asker

Sen Âle sticut etmez isen Hacı olamazsın
İkrar edübün Ahmede naci olamazsın

Ehli keremin başına taci olamazsın
Bu Âli ali kurduğu minhacı olamazsın

Hasan Hüseyin zeynelaba bakırı cafer
Kâzım Riza taki naki mehdiyi asger

Gün gibi şeha bu sözüm aynı ayandır
Meddahi Âli aba seri cümle lisandır

Bu mehdi ali hariciye zehrile kandır
Bilmez o yezit Âli ali yi şahi cihandır

Hasan Hüseyin zeynelaba bakırı cafer
Kâzım ve Riza taki naki mehdiyi asger

Tahkikile çün ehli fırak etmedi kâfer
(Virani) canü dilden çaker aliye çaker

Bir bendei ednadir kemter kamudan kemter
Fatihi dinü dünya bunlardır ey ser ver

Hasan Hüseyin zeynelaba bakırı cafer
Kâzım Riza taki naki mehdiyi asger.

Halkevimizde Nisan ayı çalışmaları:

- 1 — Halkevi idare kurulu haftalık toplantılarını muntazaman yapmış ay içinde birde olağanüstü toplantı aktetmiştir.
- 2 — Evimiz kütüphanesi ve müzesi açık bulundurulmuş, ziyaretçilerin istifadesi sağlanmıştır.
- 3 — Spor şubemiz tarafından 2000 metrelik bir mukavemet koşusu tertip edilmiş, boks, güreş, beden hareketleri, voleybol, pigpong, hareketlerle idame ettirilmiştir.
- 4 — Millî oyunlar ve millî saz kursları arasız devam etmiş ve yüzlerce gencin istifadesi sağlanmıştır.
- 5 — Avrupa savaşının sona ermesi münasebetile gösteriler yapılmış evimiz salonu hıncahınç dolmuş, hatiplerimiz tarafından günün önemi belirtilmiştir.
- 6 — Evimiz kılınığında Evimiz Doktoru tarafından bu ay içinde 145 hasta muayene edilmiştir.
- 7 — Evimiz salonunda iki düğün balosu verilmiştir.
- 8 — Evimizde köy kâtipleri, muhtarlar, ve ihtiyar heyetlerine ait üç toplantı yapılmıştır.

Kâğıtsızlık yüzünden dergimizi bir forma noksan olarak yayınlamak zorunda kaldık. Özür dileriz.

Muzaffer Paşa Camii Yanındaki Türbede Medfun Sufi Mehmet EF. Vakfiyesi

No. 403

Tabaka Aslihil Mamul Bi Mazmunibi
Elfekir Yesâri Zade Mehmet
Ataullah Elmevle/hilâfe
Be Medinei Yozğad
Mühür

Mehmet Atâullah

Hamdi bi ad ve senâyi lâüyad ol haliki kâinât ve râziki mevcudât vakıfı zamâiri âdem ve kâşifi serâiri âlem hazretlerine lâyük ve isrâdir ki sirati kulübü müminini envari Tevfik ile Müzeyyen ve mücella ve ayni besairi müslimini kühlü Hidayet ile mükehhâl ve mücellâ eyledi Celle Celâlühu ve Ammenevalühu velâilâhe gayrühü ve hediyye'i tahiyâti gayri madude ve tuhfe'i teslimati gayri mahdu-de ol hazreti risâlet penâh nübüvvet destihkâh efdali beşer şefi'i ruzi mahşer olan enbiya velmürselin muktedâyî evvelin vel âhirin resulü rabbül âlemin hatimül mürselin Muhammet Mustafa Sallâlâhi teâlâ aleyhi ve sellem efendimiz hazretlerinin ravza'i mutabhere'i mübâreke lerine ihda olsunki nizamülâlem ve intizâmi ahvali benî âdem ol Resulüssekalayn Hazretlerinin şeriatı ile sabit ve dâimdir ve dahi Âli evladi kirâm ve ashâbi ahhabi zülühtiramaları üzerine olsun Rıdvânullahi Aleyhim Ecme'in.

Emma badü (Ellezine yünfükune emvalebüm billeyli venahâr sirren ve alâniyeten felehüm ecrühüm inde rabihim velâ havfün aleyhim velâhüm yahzenun) medlulunca ve emvali erzakının vücuhü birre hayrate nisâr ve infaki fi sebilillâh ez dilü can ihtiyar edüp (izâ mate ibni âdam inkata'a âmelühu illâ anselâs ilmün nafiun ve-veledün sâlihun yedu lehu ve sedakatün câriyetün alâ ibadullahi teâlâ ve yestezillü tahte zilli sadakatihî) hadisi şerifi sahihi isna-

vakfi sahib ile vakfi mübbebed ve habesi sarhi muhalled ile vakif-
ve hansenledim cüzhan olan evlatların dahi mukabelesinde salıfız-

453

452

din mazmunü şerifince tahsili ücurü meşkuüre sayı mevkur ve riza-
yi rabbül gafur iktisâbına bezli maktur eyler binâen alâ zâlik işbu
vakfiye'i mamulün bihâ bediülinvanın ketip ve tahririne bâis ve
bâdi oldurki fil asıl Anadoluda Çorum kasabasında sâkin sahibül
hayrat velhasenât talibü sadakat velmüberraât iftihari Emâsili vele-
kârim (Sofi Şeyh Mehmet Efendi) Bin Sofi Şeyh Hasan Efendi şöyle
takriri kelâm ve bastı anilmeram ederki Çorum kasabasında (Mu-
zaffer Paşa) yesserallahi mayaşâ hazretlerinin bina eylediği cami'i
şerifte beher üsbuğde bir gün yevmi pençüşenbihde kablezzuhur
güzide'i enbiya ve rehnümayi asfiya resulü mücteba habibi hudâ
sofi'i ruzi cezâ hazreti Muhammedül Mustefa aleyhi efdalüssalat
ve ekmelüttehaya hazretlerinin ruhu pür fütublarına kelâmü kadimü
rabbülâleminden cüzhan olanlar birer cüz'i şerif tilâvetine Mecidözü
kazasında vaki silki milki sahihimde münselek kara hacip nam kar-
yenin tamam malikânesinden beher sene hasıl olan aşari şeriyesi ve
sair hububatın cami'i Muzaffer Paşa merhumun pençeresi hizasında
makberem kurbünde evlâdı zükürümün evlâdi evlâdine batnan bade
batın neslen bade nesil beher pençüşenbih kablezzühür Kur'ânı
Azımüşşandan üç cüz'i şerif tilâvetine ve tevliyeti dahi evlâdımın
müsin ihtiyâr ulema ve aslahi ve ersedine vakif ve şarteyledim bade
vakfi sahib ile vakfi mübbebed ve habesi sarhi muhalled ile vakif-

zikir şuruti vakfiye'i mamulün biha üzre birer cüzi şerif tilâvet ve
kirâet edüp hasilolan sevâbini Habibullah sellallahü teâlâ aleyyhi ve
sellem hazretlerinin ervahi tayyibe'i şeriflerine ihda edüp bade vefâ-
tihi cami'i merkumün penceresi kurbine defnedüp hasilolan seva-
bindan bu fikiri pür kusurün rubine dahi ihdâ etmek şartile eczâ
hân olanlar bizmeti lazımların badeleda karye'i mezburenin dahi
tevabi ve levahikinden ve mezari'i kürüm ve asiyâbindan hasıl olan
mahsulât ve sair hububatın müteveli olana humsin badelihraç bâ-
kisini üç kısım edüp müteveli yediinden birer hisse ahiz ve kabze-
düp ümüru müteveliye dahil ve tearruz etmeyüp alâ tarikilistik-
lâl taşir eyledikten sonra karye'i mezkürenin hudut ve sırnunundan
mürürü ezman ile suâl olunmak iktiza ederse vakfiye'i mamulün bi-
hâme hukkâm ve vâli'i belde ve kezâi mezkürde Fetih ve kirâet
olundukta vakfiyem derununda tahrir karye'i mezkürenin hududu
ibdidâsı kızıl oyluktan kızıl kığağa müntehi olup ve kızıl kıcaktan
çokredin belenine müntehi ve çokredin beleninden mantık tepesine
müntehi ve mantık depesinden gökeköye müntehi ve gök eköyden
balık kayaya müntehi ve balık kayadan Amasya tarikına müntehi
ve Amasya tarikından Kaplan alanına müntehi ve Kaplan alanından
iğdeli çukura müntehi ve iğdeli çukurdan yağlı dereye müntehi ve
yağlı dereden erenler başına münteki ve andan diğer tarıkı Amas-
yaya müntehi ve andan kara kan hüyüğüne müntehi ve andan es-
ki dankaşâ müntehi ve andan orta çala müntehi ve andan kör
kuyuya müntehi ve andan hacat pınarına müntehi ve andan kızıl
kıçağa müntehi olana değin kara hacip nam karye toprağı ve hu-
dudu olup bu hudutlar dahilinde olan âsiyap ve kürüm ve mezâri-
lerinden Hasıl olan mahsulâti ve rüsumati ve alel umum eczahan o-
lanlara şart ve tayin eyledim badelyevim herkim bu vakfımın harap
ve ibtaline sebep olur ise Allahi zülcelâl hazretlerinin gadap ve
sabtından hâli olmayup ve resulullah sallallahü aleyhi ve sellem haz-
retlerinin şefââtine nail olmayup ruzi mahşerde yevmi arasatta hor
ve hakir ve rezil ve rüsvay olup vakfımı ibtal ettiği gibi dünyade
ve ahiretde oldahi ol misilli harap ve rüsvay olsun (femen beddelehu

bade masamiahu fe innema ismühu Alellezine yübeddilunch innel-
lahü semî,ün alim) cera zâlik hurre filyevmissamin fi cümaziyel ulâ
sene selâse ve tis'in ve semâne mi'e 893

Ş U H U D Ü L H A L

Mustafa Efendi Bin Feyzullah Efendi	Ebu Bekir Efendi Bin Ali Efendi	Şeyh Halil Efendi Bin Hasan Efendi
Süleyman Efendi Bin Yahya Efendi	Ebu Birkir Efendi Bin Osman Efendi	Eşşeyh Mahmut Bin Eşşeyh İlyâs Efendi

Hasan Efendi Bin Muftafa Efendi Ve Gayrihim

Beyler Çelebi Türbesinde Türbedarlık Beratı

No. 404.

Beratı şerifi âlişanı sami mekânı sultanı ve tuğrai garrayi cihan-
rayı hakani oldurki :

Çorum kurbinde vaki Beyler Çelebi türbesinde Serce köy de-
mekle maruf karyeden tahminen yevmi bir akça ile türbehan olan
Eyyub Fevtolup oğlu Derviş Halil hizmete kadir olmamağın nice se-
ne edai hizmet olunmayıp mahlul olmağın iş bu rafi'i tevki'i refii' iş-
şani hakani Çırak Halife mahal olmağile tevcih olunup Beratı Şerif reca-
sına kadısı mevlâna Ahmet arzetmeğın sadaka edüp bu beratı hümayu-
nu verdim ve buyurdumki varup anda türbehan olup hizmeti lâzımasın
müedda kıldıktan sonra tahminen yevmi bir akçaya mutasarrıf olup
vakıfın rubi ve davami devletimçik duaye mudavemet göstere kimesne
mani olmaya şöyle bileler alâmeti şerife itimat kılalar hurriye fi eva-
hiri Şaban sene ihda ve erbain ve elf 1041

Bemakami Kostantaniyye

No: 405

Düsturu mükerrem müşiri müfahham nizamül alem müdiri ümuril
alem bilfikril acil mütmimi müham ül enam birre'yissa'ip mümehhidi
bünyani devleti ikbal müşeyyidi erkanisseâdeti ve iclâl vel mahfuf bi
avni avatıfıl melikil âlâ Sivas Vailsi vezirim paşa edamallahü iclalehu
ve kadiyyülküzati vel hükkâm ve madenil fazlı velkelâm Çorum ve
saire kadıları zide fazlühüm tevki'i rafi, i hümayun vasıl oldukta
malum olaki darendei fermânı hümayun. (1) südde'i sadetime arzu-
çal edip kapumuz beylerbeyi Çelebi Çorum kazasına tabi salatini
mazıya temlik mucebince diğer Üyük nam karyede vaki malümülhu-
dut yerlerin cümle gallesin türbesinde türbedar olanlara vakfı şart
eylâyüp defteri hakanide mastur ve mukayyet ve kadimden türbedar
olup anlar edayi hizmet edüp şartı vakıf mucebince galle ahiz ve gab-
zeder deyu türbe'i mezburde türbedar olup edayi hizmet edüb şartı
vakıf mucebince galle'i vakfa mutasarrıf olup dahlolunmak icap et-
mez iken vakfın vakfı mütevellisi olan nam kimesne galle'i vakıftan
humüsün tevliyet namile galle alurem deyu hilafi şartı vakıf müdahe-
le ve teaddi eylediğın ve bu babda kuyudî lâzıması her ne olduğun
bildürüp mucibince amel olunup meni ve def olunmak babında hük-
mü hümayunum reca etmeğın buyurdumki hükmü şerifimle vardık-
ta hususî mezbure tamam mukayyet olup ve südde'i seadetimden ih-
raç olunmuş mühürlü sahih sureti defteri cedidi hakani talep edüp
göresiz vakıf ol yerleri genduye badel temlik humüs gallesin ev-
kafı mütevellisine şartetmiş olmayup filvaki müsekillen türbesine tür-
bedar olanlara vakfı şarteyledüğü defteri hâkanide mastur ve mü-
kayyet ise ve bu türbe mezburde türbedar olan edayi hizmet eder
ise ol babda muktazai şer'i kavim ve şartı vakıf sarih ise mucebile
âmil olup hilâfı şartı vakıf mütevlli'i mezkûre niza ettirmeyesiz fi
mebaid şartı vakıf ve kanun ve deftere ve emri hümayunuma mu-
halif kimesneye iş ettirmeyesiz kazıyyede methali olmayanı dahlet-
tirmeyüp eslemeyeni yazup bildirüp hususu mezbur için bir dahi

(Beyler Çelebi vakfı hakkında bir ferman)

456

457

emrim varmalu eylemeyesiz şöyle bilesiz alâmeti şerife itimat kıla-
sız tahriren fi evaili şehri Rebiülahir sene ihtâ ve işrin ve mie ve
elf 1121.

Be makamı Kostantaniyyetil
Mahrusa

Beyler Çelebi hakkında mufassal bir vesika [*]

No. 406

Vücuhi Ulema'i Dini mübin ve fudalâi sahibi yakın eşrefi ummeti
seyyidil mürselin olduğuna ayetikerime'i şeref nüma inzâl... min
ibadihil ulema leylün ruşenün velulema veresetil Enbiyâ Hadisi şerifi
Bürhani Mübindir imdi men Ekre ne alimen fekad ekremeni mukta-
zasınca riayeti ulema lâzım ül ikram ve himayeti ftdala vacib ül
ihtiramki mübeyyanani halâl ve haram ve müvazzıhani süneni şerâyi'i
nazreti seygidülenam aleyhi efdalüssalâti vesselâm ve taife'i ulemadan
zivade tahsili ilmeden ve âlim ve mil ve kesbi fûnun eyleyen fazil

Çelebi nam azızın darülhayır nam zaviyesinin vakfi olup ve zaviye harap olmağıle ber mucibi defteri Hakani aid olan gellesine Çorumda vaki Cami'i Kebirde tetris şartile Şeyhül İslâm işaretile Mutasarrıf ve üzerinde iken Tokatta vaki Beyler Çelebi evlâdından olmak üzere iddia eden Şerife Fatma zikrolunan kura ve mezaria evlâde maşrut olmak üzere vazı ül yed olmağıle bundan aktam Mezbure Şerife ile huzuru şer.'de ve müvacehe'i müsliminde mürafaa'i şeri şerif olduklarında zaviyei mezbure ve kura ve mezaria evlade maşrut olmağıle ben evladdanım vazülyed ederim dedikte ulamadan on nefer kimesneler zikrolunan kura ve mezaria Çorumda vâgi bina olunan zaviyesinin vakfı olup mezbure Şerifenin yedinde olan vakfiye sahta ve Tokatta medfun Beyler Çelebinin Evlade şart ettiğl aher kura ve mezaridir. Beyler Çelebi üç yerde olup biri Osmanlıkta ve biri Çorumda ve biri Tokatta ve isimleei müşabih olup mezbure Şerife kanğısının evlâdından olduğuna vechi şer'i üzere sine'i şer'isi yoktur zikrolunan kura ve mezaria şühret ve tevatür ile zaviyei mezbure vakfidır deyu bilmüvacehe şehadet eylediklerinde zaviye'i mezbure vakfı

(Sonu var)

HALKEVLERİ DERGİLERİ

Derginin Adı	Çıkaran Halkevi	Kaç günde bir çıktı
Akpınar	Niğde	Ayda bir
Aksu	Giresun	»
Başpınar	G. Antep	»
Burdur	Burdur	»
Çorumlu	Çorum	»
Dranaz	Sinop	»
Doğuş	Kars	»
IV Eylül	Sivas	»
Duygular	Bolu	»
Edirne	Edirne	»
Erciyeş	Kayseri	»
Fikirler	İzmir	15 günde bir
Gediz	Manisa	Ayda bir
Görüşler	Adana	»
H. B. haberleri	Eminönü	»
İçel	Mersin	»
İnan	Trabzon	»
İnanç	Denizli	»
Karacağtaş	Diyarbakır	»
Karaelmas	Zonguldak	Üç ayda bir
Kaynak	Balikesir	Ayda bir
Konya	Konya	»
K. Menderes	Tire	»
19 Mayıs	Samsun	»
Porsuk (Halkevi)	Eskişehir	»
Taşpınar	Afyon	»
Türk Akademi	Antalya	»
Uludağ	Bursa	»
Ün	Isparta	»
Yeni Türk	Eminönü	»

A B O N A Ş A R T L A R I

sayısı (20)

Yıllığı 12 sayı olarak [240] kuruş

Mes'ul Müdür : NURİ UĞUR

ÇORUMLU

Çorum Halkevi Dil ve Edebiyat Şubesi Tarafından
Ayda Bir Çıkarılır

Kuruluşu : Nisan 1938

SAYI: 56

24 ŞUBAT 1946

Baskıldığı yer : Çorum İl Basımevi

5006745
1944-1946, 49-56